

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบกับหมวด 4 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มาตรา 24 (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และมาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 31) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ยังได้วางแนวทางการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยโดยคำนึงถึงอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนเด็กอื่น ผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีขอบข่ายการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุม 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ 2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก 3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม 4) การพัฒนาสังคมนิสัย 5) การพัฒนาการคิด 6) การพัฒนาภาษา และ 7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 40 - 42)

ทิสนา แวมณี และคณะ (2535 : 7) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก พัฒนาการทางภาษาของมนุษย์เริ่มจากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน ดังนั้นการเรียนรู้ด้านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยจึงเน้นที่ภาษาพูด การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กต่อไป พัฒนาการทางภาษาประกอบด้วย การเรียนรู้ความหมายของคำใหม่ ๆ ความเข้าใจประโยคต่างๆ ที่ซับซ้อน ความสามารถในการสร้างประโยคซับซ้อน การขยายความสิ่งที่พูดเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังพูด และการใช้ภาษาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว พัฒนาการทางภาษายังอาจหมายถึง การพัฒนาด้านการฟัง การอ่าน และการเขียน รวมตลอดถึงความเข้าใจคำต่าง ๆ ที่เขียนและกระบวนการเขียน

แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนาภาษา ควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 42) หรือให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์พัฒนาทางภาษาของเด็กแต่ละคนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับ ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษาที่สำคัญจำแนกได้ คือ ความพร้อมทางร่างกาย ความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมทางสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจให้ใช้ภาษา นอกจากนั้นเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ภาษาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และสิ่งต่างๆ จากการได้เห็น ได้ฟัง ได้สัมผัส การลองผิดลองถูก การเร้า และการให้แรงเสริม เป็นสิ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการภาษา จนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้ กระบวนการเรียนรู้ภาษาจะพัฒนาตามลำดับจากการเลียนแบบเสียงที่ได้ยิน แสดงท่าทางตามเสียงนั้น เมื่อเด็กนำมาทดลองใช้แล้วได้รับการตอบสนอง เด็กจะสะสมความจำและรับการใช้ภาษานั้นมาเป็นของตน การพูด การชี้แนะ และปฏิสัมพันธ์ของผู้ใหญ่จึงมีความหมายกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กมาก การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่ดีสำหรับเด็ก คือ การเปิดโอกาส

ให้เด็กพูด สนทนาโต้ตอบ หัดฟัง ฝึกรอ่าน การฝึกให้เด็กจดจำเรื่องราวจะช่วยในการพัฒนาภาษาของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 142)

การสอนภาษาให้กับเด็กปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ที่นอกจากการสื่อสารกับผู้อื่นได้แล้วยังหมายถึงการเรียนรู้หนังสือด้วย จุดประสงค์ของการส่งเสริมพัฒนาการภาษาให้กับเด็กปฐมวัยอยู่ที่การส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารด้วยการเรียนรู้คำศัพท์ การใช้ประโยค การลำดับการเล่าเรื่อง การรู้หนังสือ และความพร้อมในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 142) การเรียนรู้ภาษาที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้เมื่อโตขึ้น เด็กควรได้เรียนการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อย่างบูรณาการ ซึ่งการเรียนภาษาแบบเน้นประสบการณ์ (Whole Language) จะช่วยเด็กได้มากเพราะเป็นการเรียนรู้ภาษาที่เป็นพื้นฐานการเรียนจากสิ่งที่เป็นจริงและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยเรียนไปพร้อมกันทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยใช้สถานการณ์ต่างๆ ทุกที่ทุกแห่งและทุกวิชามารบูรณาการสร้างความคุ้นเคยทางภาษา และเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเรียนที่เกิดจากผู้เรียนเอง มีครูเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนภาษาและร่วมแก้ไขให้ถูกต้อง และผู้เรียนสามารถตัดสินใจใช้ภาษาด้วยตนเอง การสอนภาษาเด็กปฐมวัยควรใช้คำที่มาจากนิทาน หรือเรื่องราวที่เด็กสนใจมาสอน แล้วช่วยให้เด็กเรียนรู้ถ้อยคำจากใจความ สร้างความคุ้นเคยโดยให้เด็กฝึกการใช้ถ้อยคำ การพัฒนาความสามารถด้านการฟังด้วยการให้เด็กอายุ 4 - 5 ขวบ เล่าเรื่องต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบกับการพูดเล่าเรื่อง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 142 - 143)

Storyline มาจากคำว่า Story และ Line ซึ่งหมายถึง เส้นทางของเรื่อง หรือแนวของเรื่อง เป็นการดำเนินเรื่องที่เรียงติดต่อกันเป็นลำดับจุดเส้นเชือก การสอนด้วยวิธี Storyline หรืออาจเรียกว่า Storyline Approach หรือ Storyline Method เป็นวิธีการที่ได้รับการคิดค้นและพัฒนาในสก๊อตแลนด์ โดย Steve Bell และ Sallie Harkness ซึ่งทั้งสองท่านเรียกได้ว่าเป็น The origination of the Scottish Storyline Method (Jeff Creswell, 1977) ทั้งสองได้ร่วมกันพัฒนาวิธีสอนนี้กับเพื่อนร่วมงานอีกท่านคือ Fred Rendell ทั้งสามท่านทำงานที่ Inservice Department ของ Jordanhill College of Education เมืองกลาสโกว์ สก๊อตแลนด์ การพัฒนาวิธีสอนนี้โดยนักการศึกษาชาวสก๊อต ทำให้ Storyline ได้ชื่อว่าเป็น Scottish Method อีกชื่อหนึ่ง Storyline เป็นวิธีสอนที่นิยมแพร่หลายต่อมาในหลายประเทศในยุโรปและอเมริกา (วลัย พานิช, 2547 : 31) ซึ่งหลักการของสตอรีไลน์จะเกี่ยวข้องกับการสอนคือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน เน้นการปฏิบัติและการเสริมแรง เน้นการเรียนการสอนที่เป็นบูรณาการ เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน และเน้นเรื่องการตั้งคำถามของผู้สอน (วลัย พานิช, 2547 : 31 - 33)

วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ (Storyline Method) เป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 อย่าง คือ

1) ฉาก (Setting) ได้แก่ สถานที่หรือสภาพกว้างๆ ที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ สถานที่ที่อยู่อาศัยของตัวละครในเรื่องนั้นๆ โดยจะมีเงื่อนไขของเวลา เช่น เวลาในปัจจุบัน เวลาในยุคประวัติศาสตร์ เป็นต้น ส่วนสถานที่จะเป็นตัวกำหนดตามเรื่องที่กำลังสร้างขึ้น เช่น เรือเดินสมุทร บ้านเรือน ชายทะเล สถานีขนส่ง เกาะ ธนาคาร สถานีตำรวจ เป็นต้น ซึ่งผู้สอนจะต้องตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถาม แล้วสร้างขึ้นตามคำตอบหรือจินตนาการของตน

2) ตัวละคร (Character) ได้แก่ คนหรือสัตว์ที่มีชีวิตโลดแล่นอยู่ในเนื้อเรื่อง โดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะต้องให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเรื่องที่จะเรียนด้วย โดยผู้เรียนจะมีฐานะเป็นตัวละครตัวหนึ่งของเรื่อง ซึ่งอาจสร้างเป็นสัญลักษณ์ ตุ๊กตา หรือหุ่นแทนก็ได้ ตัวละครนั้นๆ จะมีบทบาทในการเดินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกว่าตัวละครเหล่านั้นเป็นตัวแทนของเราจริง ๆ จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ตัวละครหรือหุ่นที่สร้างขึ้นจะต้องมีความกลมกลืนและสัมพันธ์กับฉาก เช่น ฉากเป็นเรือเดินสมุทร ตัวละครก็คือลูกเรือ กัปตันเรือ ตันหน ผู้โดยสาร ฉากเป็นธนาคาร ตัวละครก็คือ ผู้จัดการ/เจ้าหน้าที่/ลูกค้า/ยาม เป็นต้น

3) การดำเนินชีวิต (A Way of life) ได้แก่ เรื่องราวในการดำรงชีวิตโดยปกติของตัวละคร เช่น กิจวัตรประจำวันตัวละครแต่ละคน เป็นต้น

4) เหตุการณ์ (Event) ได้แก่ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือปัญหาในความเป็นจริงที่ตัวละครต้องเผชิญหรือเป็นการสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเรียนรู้ สร้างความตระหนัก ผึกแก้ปัญหาตามจุดประสงค์ของวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สอนวิเคราะห์จากหลักสูตร เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยว วันสำคัญ การทำงาน อุบัติภัยหรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น คำถามที่ผู้สอนใช้กับผู้เรียนในแต่ละองค์จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างไม่จำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของประเด็นเป็นหลัก ความสามารถในการใช้คำถามของครู ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนที่จะแลกเปลี่ยนถ่ายทอดซึ่งกันและกัน แน่แน่นอนที่สุดว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีโอกาสพัฒนาความสามารถให้เต็มศักยภาพของตน

ซึ่งองค์ประกอบหลักทั้ง 4 นี้ จะนำมาใช้เป็นเส้นทางการดำเนินเรื่องให้เป็นไปตามสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยมีหลักการที่เป็นพื้นฐานในการออกแบบการสอน คือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง อาศัยการบูรณาการทักษะและองค์ความรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนและมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของการสอนแบบสตอรีไลน์ซึ่งเน้นการสื่อสาร

(Communication) เด็กทุกคนต้องการพูดคุยและการรับฟัง สดอริ์ไลน์เน้นการปรึกษาหารือหรือพูดคุย ร่วมวางแผน ผู้เรียนต่างต้องรับฟังกันและกัน และเสนอความคิดเห็นด้วย (วลัย พานิช, 2547 : 45) นอกจากนี้วิธีการสอนแบบสดอริ์ไลน์ ยังสามารถเชื่อมต่อระดับความยากง่ายของความรู้ให้แก่ เด็กแต่ละคน ทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริม ทักษะต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทักษะทางภาษาในการสื่อสาร เป็นต้น

ด้วยหลักการและประโยชน์ของการสอนแบบสดอริ์ไลน์ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสดอริ์ไลน์ที่มีต่อความเข้าใจภาษาไทยของ นักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 โดยนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสดอริ์ไลน์มาใช้ในการ ส่งเสริมความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 และเพื่อเป็นแนวทางในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แบบสดอริ์ไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสดอริ์ไลน์ และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

สมมุติฐานการวิจัย

ความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 หลังการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบสดอริ์ไลน์สูงกว่าหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของกลุ่มโรงเรียนเขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 480 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนศาลเจ้า (หัวานุกุลวิทยา) แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 68 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 34 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์แบบสตอรี่ไลน์
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ ความเข้าใจภาษาไทย

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกสาระการเรียนรู้เรื่องที่ 2 คือ หน่วย บุคคลและสถานที่แวดล้อมตัวเด็ก ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ได้แก่ 1) หน่วยบ้านแสนสุข ประกอบด้วยเรื่องย่อย 5 เรื่อง คือ (1) เรื่องส่วนประกอบของบ้าน (2) ลักษณะของบ้าน (3) สมาชิกในบ้าน (4) หน้าที่ของสมาชิกในบ้าน และ (5) การทำความสะอาดบ้าน 2) หน่วยชุมชนของเรา (ตลาดในชุมชน) ประกอบด้วยเรื่องย่อย 5 เรื่อง คือ (1) ลักษณะของตลาด (2) บุคคลในตลาด (3) หน้าที่ของบุคคลในตลาด (4) วิถีชีวิตในตลาด และ (5) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตลาด 3) หน่วยชุมชนของเรา (อาชีพในชุมชน) ประกอบด้วยเรื่องย่อย 5 เรื่อง คือ (1) อาชีพต่างๆ ในชุมชน (2) หน้าที่ของอาชีพต่างๆ (3) อุปกรณ์ของอาชีพต่างๆ (4) สถานที่ทำงานของอาชีพต่างๆ และ (5) วิถีชีวิตของอาชีพต่างๆ 4) หน่วยชุมชนของเรา (ความปลอดภัยในชุมชน) ประกอบด้วยเรื่องย่อย 5 เรื่อง คือ (1) ลักษณะของชุมชน (2) สัญญาณไฟจราจร (3) เครื่องหมายจราจร (4) ตำรวจจราจร และ (5) อุปกรณ์ของตำรวจจราจร 5) หน่วยชุมชนของเรา (สุขภาพอนามัยในชุมชน) ประกอบด้วยเรื่องย่อย 5 เรื่อง คือ (1) การดูแลสุขภาพในชุมชน (2) สถานที่ออกกำลังกายในชุมชน (3) อาหารที่มีประโยชน์ (4) อาหารที่ไม่มีประโยชน์ และ (5) การดูแลสุขภาพสาธารณะ

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 5 สัปดาห์

ข้อตกลงเบื้องต้น

ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมอาจมีความยืดหยุ่นได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือกระทำ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติ ทำให้เด็กเข้าใจโลกเรียนรู้วิถีคิด การสื่อความคิดของตนเองกับผู้อื่น สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับสู่ประสบการณ์อื่นและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และสถานการณ์ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่เกี่ยวกับความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีการผูกเรื่องให้เป็นตอนๆ ให้ต่อเนื่องกันและเรียงลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ หรือเรียกว่าการกำหนดเส้นทางเดินเรื่อง มีการใช้คำถามหลักในการดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ประกอบด้วย 5 เรื่อง คือ เรื่องบ้านแสนสุข เรื่องชุมชนของเรา(ตลาดในชุมชน) เรื่องชุมชนของเรา (อาชีพในชุมชน) เรื่องชุมชนของเรา (ความปลอดภัยในชุมชน) และเรื่องชุมชนของเรา (สุขภาพอนามัยในชุมชน)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และเกิดการพัฒนาพัฒนาการด้านต่างๆ โดยผ่านขั้นตอนที่สำคัญสี่ประการ คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล

ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมายในสิ่งที่เรียน โดยอธิบายหรือยกตัวอย่างให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ภาษา หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจ ความหมายหรือจุดประสงค์ของผู้ส่งสาร สามารถสื่อสารกันเข้าใจ

ความเข้าใจภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมายในสิ่งที่เรียน และสามารถอธิบายความคิดหรือความคิดรวบยอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

นักเรียนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 หมายถึง นักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยของโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ของโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์

กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทดลองเปรียบเทียบความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์กับกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจภาษาไทยแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติหรือไม่โดยอาศัยกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้น ซึ่งได้แก่

1.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบของการจัดประสบการณ์แบบสตอรีไลน์ของ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2552) ซึ่งรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ฉาก (Setting) ได้แก่ สถานที่หรือภาพกว้างๆ ที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ สถานที่ที่อยู่อาศัยของตัวละครในเรื่องนั้นๆ โดยจะมีเงื่อนไขของเวลา เช่น เวลาในปัจจุบัน เวลาในยุคประวัติศาสตร์ เป็นต้น ส่วนสถานที่จะเป็นตัวกำหนดตามเรื่องที่สร้างขึ้น เช่น เรือเดินสมุทร บ้านเรือน ชายทะเล สถานีขนส่ง เกาะ ธนาคาร สถานีตำรวจ เป็นต้น ซึ่งผู้สอนจะต้องตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถาม แล้วสร้างขึ้นตามคำตอบหรือจินตนาการของตน

องค์ประกอบที่ 2 ตัวละคร (Character) ได้แก่ คนหรือสัตว์ที่มีชีวิตโลดแล่นอยู่ในเนื้อเรื่อง โดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะต้องให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเรื่องที่จะเรียนด้วย โดยผู้เรียนจะมีฐานะเป็นตัวละครตัวหนึ่งของเรื่อง ซึ่งอาจสร้างเป็นสัญลักษณ์ ตุ๊กตา หรือหุ่น

แทนก็ได้ ตัวละครนั้นๆ จะมีบทบาทในการเดินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และมีความรู้สึกรู้ว่าตัวละครเหล่านั้นเป็นตัวแทนของเราจริง ๆ จนเกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของ ตัวละครหรือหุ่นที่สร้างขึ้นจะต้องมีความกลมกลืนและสัมพันธ์กับฉาก เช่น ฉากเป็นเรือเดินสมุทร ตัวละครก็คือลูกเรือ กัปตันเรือ ตันหน ผู้โดยสาร ฉากเป็นธนาคาร ตัวละครก็คือ ผู้จัดการ/เจ้าหน้าที่/ ลูกค้า/ยาม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินชีวิต (A Way of Life) ได้แก่ เรื่องราวในการดำรงชีวิต โดยปกติของตัวละคร เช่น กิจวัตรประจำวันตัวละครแต่ละคน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 เหตุการณ์ (Event) ได้แก่ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือ ปัญหาในความเป็นจริงที่ตัวละครต้องเผชิญหรือเป็นการสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเรียนรู้ สร้างความตระหนัก ฝึกแก้ไขปัญหาตามจุดประสงค์ของวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สอนวิเคราะห์ จากหลักสูตร เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยว วันสำคัญ การทำงาน อุบัติภัยหรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น คำถามที่ผู้สอนใช้กับผู้เรียนในแต่ละองค์จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างไม่จำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของประเด็นเป็นหลัก ความสามารถในการใช้คำถามของครู ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนที่จะแลกเปลี่ยนถ่ายทอดซึ่งกันและกัน แน่แน่นอนที่สุดว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีโอกาสพัฒนาความสามารถให้เต็มศักยภาพของตน

1.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ ผู้วิจัยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังนี้

1.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้คำถามหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียน และดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้มาอยู่ที่การสอนและพร้อมที่จะเริ่มเรียน

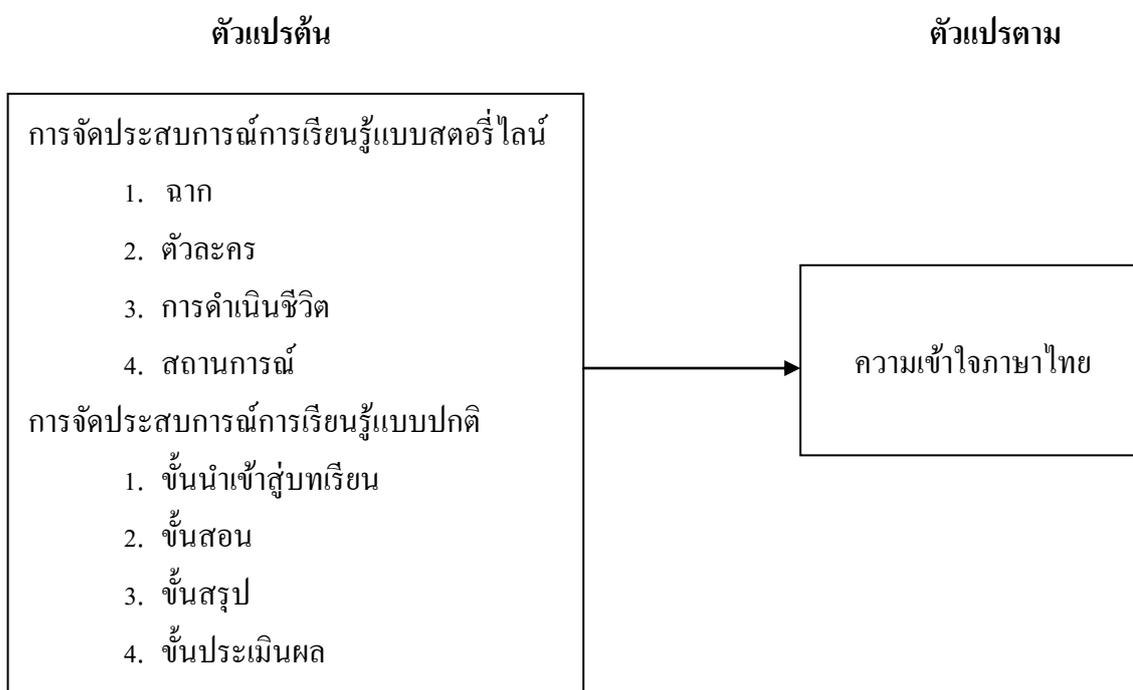
1.2.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ครูดำเนินการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ความรู้ในเนื้อหาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในการสอนนั้นอาจใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร เพื่อช่วยให้การสอนน่าสนใจและเร้าความสนใจของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2.3 ขั้นสรุปบทเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

1.2.4 ขั้นวัดผลและประเมินผล เป็นขั้นตอนการทำแบบฝึกหัด หรือทำแบบทดสอบ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด

2. กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจภาษาไทย ซึ่งหมายถึงความสามารถในการแปลความหมายในสิ่งที่เรียนมา และสามารถอธิบายความคิดหรือความคิดรวบยอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความเข้าใจภาษาไทยสูงขึ้น
2. ได้แนวทางให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องนำความรู้จากผลการวิจัยไปจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนในระดับชั้นปฐมวัย
3. เป็นข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ วิทยากรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น